

## 11. helluntain jälkeinen viikko, torstai

Epistola

(2. Kor. 4: 1 – 6)

*”Veljet, kun meillä Jumalan armosta on tällainen palvelusvirka, me emme lannistu. Olemme hylänneet kaiken salakähmäisen, emme toimi petollisesti emmekä vääristele Jumalan sanaa, vaan tuomme esiin totuuden ja toivomme, että jokainen omassatunnossaan arvioi meidät Jumalan edessä. Jos meidän julistamamme evankeliumi on peitossa, se on peitossa niiltä, jotka joutuvat kadotukseen. Tarkoitin niitä, joiden mielen tämän maailman jumala on sokaissut, niin että he epäuskossaan eivät näe Kristuksen evankeliumin kirkkaudesta säteilevää valoa, Kristuksen, joka on Jumalan kuva. Emmehän me julista sanomaa itsestämme vaan Jeesuksesta Kristuksesta: Jeesus on Herra, ja hän on lähettänyt meidät palvelemaan teitä. Jumala, joka sanoi: ”Tulkoon pimeyteen valo”, valaisi itse meidän sydämemme. Näin Jumalan kirkkaus, joka säteilee Kristuksen kasvoilta, opitaan tuntemaan, ja se levittää valoaan.”*

”Kun meillä Jumalan armosta on tällainen palvelusvirka”. Jumalan armosta vihjaa siihen, että ennen kristityksi tulemistaan Paavali oli kristittyjen vainoaja. Mutta Jumala kutsui hänet palvelemaan apostolina. ”Me emme lannistu” ilmaisee toivon, että hän pystyy kumoamaan ne väitteet, että hän on avuton esiintyjä ja huono puhuja (vrt. 2. Kor. 10: 9 – 11). ”Me emme lannistu” voi viitata myös kaikkiin niihin ongelmiin, joita Paavali apostolina kohtasi. Palvelustehtävä oli tärkeä ja Jumalan armo auttoi Paavalia hänen työssään.

”Olemme hylänneet kaiken” kertoo, että Paavali ei toimi väärin, niin kuin hänen vastustajansa. Se sisältää ohjeen vastustajille tehdä samoin. ”Salakähmäisen” merkitsee häpeällistä, joka on piilotettu. Ne tulevat epäsuorasti ilmi, kun Paavali toteaa, ettei hän ”toimi petollisesti” eikä ”vääristele Jumalan sanaa”. ”Tuomme esiin totuuden” kertoo Paavalin julistavan evankeliumia täysin avoimesti. ”Jokainen omassatunnossaan arvioi” tarkoittaa luotettavaa arvostelukykä, ”totuuden” rakastamista.

”Jos meidän julistamamme evankeliumi on peitossa, se on peitossa niiltä, jotka joutuvat kadotukseen.” Tässä Paavali myöntää osittaisen epäonnistumisen. Hän ei ole onnistunut vakuuttamaan kaikkia julistuksellaan. Todennäköisesti tämä tarkoittaa niitä juutalaisia, jotka eivät ole tulleet uskoon vaan jääneet juutalaisuuteen. Tarkasti ajatellen niiden ihmisten sydämet ja ajatukset, jotka eivät usko, on peitetty. Hei eivät ota vastaan Kristuksen evankeliumia.

”Tämän maailman jumala” voi tarkoittaa Beliar’ria (kts. 2. Kor. 6: 15), joka on pimeyden prinssi, mutta nimellä voidaan tarkoittaa myös itseään Saatanaa. Teksti voitaisiin kääntää myös ”jumala, joka on tämä maailma”. Tämä ”jumala on sokaissut , niin että he epäuskossaan eivät näe Kristuksen evankeliumin kirkkaudesta säteilevää valoa”. Evankeliumi on säteilevä voima, sillä se edustaa Kristuksen kunniaa joka heijastaa Jumalan kunniaa. ”Kristuksen, joka on Jumalan kuva”: Adam oli todellinen ihminen ja hänessä oli turmeltumaton Jumalan kuva ennen lankeemusta, nyt Kristus on täydellinen Jumalan kuva. Langennut ihminen on edelleen Jumalan kuva, mutta langenneena ei täydellinen.

”Emmehän me julista sanomaa itsestämme vaan Jeesuksesta Kristuksesta” vihjaa siihen, että muut saarnaajat ehkä toivat itseään liikaa esille Kristuksen kustannuksella. Julistaja ei julista saadakseen itselleen kunniaa vaan saadakseen kunniaa Kristukselle. ”Jeesuksesta Kristuksesta: Jeesus on Herra.” Tässä on varhainen uskontunnustuksen muotoilu.

”Jumala, joka sanoi: ”Tulkoon pimeyteen valo” on vapaa lainaus luomiskertomuksesta (1. Moos. 1: 3), Paavali puhuu Jumalasta luojana. Nyt Jumala valaiseen meidän sydämemme. Nyt tämä valo säteilee Kristuksen kasvoilta. Paavali kirjoittaa tässä juutalaisille, joiden esi-isät olivat nähneet Mooseksen kasvot kirkkaina tämän saatua lain. Paavali oli aikaisemmin kirjoittanut siitä, että uuden liiton palveluvirka on tärkeämpi kuin vanhan liiton. Nyt hän viittaa siihen, että Mooseksen kasvoja ei pidä verrata hänen kasvoihinsa, vaan Kristuksen kasvoihin (2. Kor. 3: 7 – 8)

Evankeliumi

(Matt.24: 13 – 28)

*”Herra sanoi opetuslapsilleen: ”Joka kestää loppuun asti, pelastuu. Tämä valtakunnan evankeliumi julistetaan kaikkialle maailmaan, kaikille kansoille todistukseksi, ja sitten tulee loppu. ”Kun siis näette pyhään paikkaan pystytettynä turmion iljetyksen, josta profeetta Daniel on puhunut - huomatkoon lukija tämän! - silloin on kaikkien Juudeassa asuvien paettava vuorille. Sen, joka on katolla, ei pidä mennä hakemaan mitään tavaroita talostaan, eikä sen, joka on pellolla, pidä palata noutamaan viittaansa. Voi niitä, jotka noina päivinä ovat raskaana tai imettävät! Rukoilkaa, ettette joutuisi pakomatalle talvisaikaan tai sapattina. Ahdinko on oleva niin suuri, ettei sellaista ole ollut maailman alusta tähän päivään asti eikä tule koskaan olemaan. Jos sitä aikaa ei lyhennettäisi, yksikään ihminen ei säästyisi. Mutta valittujen tähden se aika lyhennetään. ”Jos joku silloin sanoo teille: ”Täällä on Messias” tai ”Messias on tuolla”, älkää uskonto. Sillä*

*vääriä messiaita ja vääriä profeettoja ilmaantuu, ja he tekevät suuria tunnustekoja ja ihmeitä, niin että he johtavat, jos mahdollista, valitutkin harhaan. Tämän minä olen teille nyt ennalta ilmoittanut. ”Jos siis teille sanotaan: ”Hän on tuolla autiomaassa”, älkää lähtekö sinne, tai jos sanotaan: ”Hän on sisällä talossa”, älkää uskoko sitä. Sillä niin kuin salama leimahtaa idässä ja valaisee taivaan länteen asti, niin on oleva Ihmisen Pojan tulo. Missä on raato, sinne kokoontuvat korppikotkat.”*

Samantapainen teksti on myös Markuksella (Mark. 13: 10 – 23) ja Luukkaalla (Luuk. 17: 20 – 25, 31, 37, 21: 20 – 24). Jo ennen tämänpäiväistä tekstiämme Matteus on kirjoittanut ensimmäisistä lopun ajan merkeistä. Hän rohkaisee seurakuntien jäseniä kestävyYTEEN, sillä heitä odottaa pelastus.

”Tämän valtakunnan evankeliumi julistetaan kaikkialle maailmaan, kaikille kansoille todistukseksi, sitten tulee loppu.” Lopulla viitataan Jeesuksen toiseen tulemiseen ja Jumalan valtakunnan ajan alkamiseen. Me emme tiedä, milloin se tapahtuu. Kristuksen ylösnousemisen jälkeen seurakunnissa oli vahva usko, että se tapahtuu nopeasti. Matteuksen teksti lainaa Markuksen tekstiä tässä kohdassa. Sekä Markus että Matteus selvästi näkevät, että Jeesuksen toinen tuleminen ei tapahdukaan niin nopeasti kuin oli uskottu. He kirjoittavat, että se tapahtuu sitten, kun evankeliumi on julistettu kaikille kaikkialla.

Varhaisella kirkolla on erilainen näkemys sanoista ”sitten tulee loppu”. Se ymmärrettiin Jerusalemin loppuna. Tällöin viitataan Paavalin Kolossalaiskirjeeseen, jossa sanotaan: ”Tämä evankeliumi on julistettu kaikille luoduille taivaan alla” (Kol. 1: 23). Myös se, että seuraavassa jakeessa puhutaan Jerusalemin temppelistä, nähdään todistuksena nimenomaan Jerusalemin tuhosta. Tapahtumat, joita kuvataan, ovat siis kuvausta ensimmäisen vuosisadan tapahtumista Palestiinassa. Opetuslapset olivat tehneet kaksi kysymystä. Ensimmäinen koski Jerusalemin temppelin ja kaupungin kohtaloa, toinen Kristuksen toista tulemistä ja tämän maailman loppua. Alkuosa tekstistämme siis koskisi Jerusalemiä ja jakeesta 23 eteenpäin käsittelee Kristuksen toista tulemistä.

Evankeliumin julistaminen kaikkialle maailmaan on tietynlainen ihme itsessään. Varhaista kirkkoa vainosivat ensin juutalaiset ja sitten koko Rooman valtakunnan väkivaltakoneisto. Siitä huolimatta hyvin pieni joukko, ytimenä apostolit, onnistuivat levittämään ensimmäisellä vuosisadalla kristinuskon koko silloiseen maailmaan, Rooman valtakuntaan.

”Kun siis näette pyhään paikkaan pystytettynä turmion iljetyksen” on näky pyhäkön häpäisystä, joka on kuvattu ensimmäisessä Makkabilaiskirjeessä (1. Makkab. 1: 54, 59, 6: 7). Sanasto ja tekstin

muoto on profeetta Danielilta (Dan. 9: 27, 11: 31, 12: 11). Matteus ohjeistaa lukijaa katsomaan profeetta Danielin tekstiä, ei Jeesuksen sanoja. Tämän ennustuksen varhainen kirkko näki toteutuvat Jerusalemin tuhossa vuonna 70. Silloin roomalainen kenraali Titus meni Jerusalemin temppelin Kaikkein Pyhimpään ja antoi pystyttää itsestään patsaan temppelialueelle ennen temppelin tuhoamista. ”Kun siis näette” voidaan ymmärtää myös niin, että osa Jeesuksen opetuslapsista olisi elossa, kun Jerusalemin ja sen temppeli hävitettiin.

Syyrian seleukidisukuinen hallitsija Antiokhos IV Epifanes vainosi juutalaisia ja toimitti epäjumalanpalveluksia Jerusalemin temppelissä vuonna 168 e.Kr. ”Pystytettynä” viittaa patsaaseen. Se voi myös tarkoittaa keisari Galigulan suunnitelmaa pystyttää häntä itseään kuvaava patsas Jerusalemin temppeliin vuonna 40. Kyse on pakanallisesta Rooman valtakunnan keisari-instituutiosta.

Evankeliumien kirjoittajat nähtävästi halusivat olla loukkaamatta Rooman hallintoa ja sen takia eivät kirjoittaneet suoraan. ”Huomatkoon lukija tämän!” on evankelistan tapa kiinnittää asiaan huomiota, makkabilaiskirjeen ja Vanhan testamentin tuntija ymmärsi yhteyden ja tekstin merkityksen, muut eivät.

”Paetkaa vuorille” on käytännöllinen neuvo. Juudea koostuu pienistä vuorista. Laaksoissa asuvia neuvotaan hädän tullen pakenemaan vuorille, pieniin kaupunkeihin, autiomaan luoliin ja Moabin kukkuloille. ”Palata noutamaan viittaansa” voidaan kääntää suomeksi ”kääntyä takaisin”. Se on vihjaus Lootin vaimon väärästä toiminnasta Sodoman kaupungin tuhoutuessa. Hän kääntyi katsomaan taakseen ja muuttui suolapatsaaksi (1. Moos. 19: 26).

”Voi noita, jotka naina päivinä ovat raskaana tai imettävät.” Tämä huoli koskee kaikkia erilaisten vainojen tai mullistusten, sotien aikana eläviä äitejä. ”Sapattina” on myös mielenkiintoinen yksityiskohta, se antaa ymmärtää, että Matteuksen perustamissa seurakunnissa vietettiin myös viikottain sapattia. ”Pakomatkalta talvisaikaan tai sapattina” oli erityisen pelottavaa, sillä silloin ei ollut ruokaa tarjolla niin paljon kuin muina aikoina.

”Ahdinko” viittaa profeetta Danieliin (Dan. 12: 1), jossa kuvataan ahdinon aikaa. Matteus on lisännyt Danielin kuvaukseen sanan ”suuri”. Danielin kirjan mukaan ”sinun kansasi pelastuu, pelastuu jokainen, jonka nimi on kirjoitettu kirjaan.”

”Jos sitä aikaa ei lyhennettäisi” on jälleen passiivissa. Tämän ajan lyhentää Jumala. ”Valittuja”

ovat ne, joita Jumala rakastaa, erityisesti ne, jotka joutuvat kärsimään. Jumala hallitsee tilanteen eikä kenenkään pidä joutua epätoivoon.

Nyt varhaisen kirkon perinteen mukaan siirrytään käsittelemään Kristuksen toista tulemistä. ”Jos joku silloin” viittaa jo Jerusalemin tuhon (v. 70) jälkeiseen aikaan määrittelemättä sitä tarkasti. Kyseessä on Antikristuksen aika. Matteus erityisesti varoittaa vääristä profeetoista ja messiaista. Tähän on syynsä, sillä Messiaana esiintyviä tavallisia kuolevaisia oli Matteuksen aikana, tästä todistaa myös historioitsija Josephus.

”Tämän minä olen teille nyt ennalta ilmoittanut.” Nyt evankeliumin lukijoilla (kuulijoilla) on mahdollisuus varautua tulevaan. Matteus kahteen kertaan varoittaa siitä, että ihmisille ilmoitetaan, että Messias on täällä tai tuolla. Tällaisia ilmoituksia ei kannata kuunnella. ”Ihmisen Pojan tulo” on asia, jonka kaikki tiedostavat: se on ”kuin salama leimahtaa idässä ja valaisee taivaan länteen asti”. Maininta salaman leimahtamisesta idässä Kristuksen tullessa toisen kerran on vaikuttanut myös kirkkoarkkitehtuuriin ja tapoihin: rukoussuunta on itään päin.

”Missä on raato, sinne kokoontuvat korppikotkat.” on sananlaskunomainen keino ohjata julkiseen tapahtumaan (kts. Job. 39: 27 – 30). Erämaan taivaalla liitelevä korppikotka näkee raadon jo kaukaa. Paikalle tulevat kaikki, jotka raadon näkevät. Ihmisen Pojan tulemisen näkevät kaikki. Lähes sama teksti on Luukkaalla (Luuk. 17: 37). Sana korppikotka voidaan kääntää myös kotkaksi, niin kuin se Jobin tekstissä on. Sana raato vääristää tekstiä, kyse on ruumiista (elävästä tai kuolleesta). Varhaiskirkossa nähtiin, että sana ruumis viittaa Kristukseen ja sana kotka enkeleihin ja pyhiin.